לאלו ולאלו נתחלקה הארץ כדי לקיים שני מקראות הללו, הא כיצד: הֵיכָא מִיוֹצֵאי מצרים נוטל חלקו עם יוצאי מצרים, הֵיכָא מִבָּאֵי הארץ נוטל חלקו עם באי הארץ, מִבָּאֵי וּמִבָּאֵן נוטל חלקו מִבָּאֵן וּמִבָּאֵן. מרגלים: יהושע וכלב נטלו חלקם, מִתְלוֹנְנִים ועדת קרח לא היה להם חלק בארץ, הבנים נטלו בזכות אבי אביהן ובזכות אבי אמותיהן מאי משמע דהאי לשמות מטות אבותם ביוצאי מצרים כתיב דלמא לשבטים קאמר לה? דכתיב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה׳ ירושה היא לכם מאבותיכם וליוצאי מצרים קאמר להו: סימן "לרב, צלפחד, ויוסף, איכפל, מנשה, יחשב": אמר ליה רב פפא לאביי בשלמא למ״ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו אלא

ועוד הקשה דמאי פריך לקמן אלא למאן דאמר לבאי הארץ אמאי לוותו בני יוסף (לכן) [ולפי] פר״ת כך שפיר לוותו למאן דאמר לבאי הארץ כמו למאן דאמר ליוצאי מצרים דמ״מ לא נטלו אלא כפי מה שהיו האבות שיצאו ממצרים כיון שכל אבות ישראל חולקין בשוה אבל אם אין חולקין בשוה אלא אחין אמי שפיר הא דפריך ואע״פ שהיו אבות בני יוסף מועטין הרי החזירו להן בניהן לפי מה שנתרבו ואריך לומר לפר״ת שאין מחזירין אלא לאותן אבות שבאותו שבט ולא לכל ישראל והכי משמע לשמות מטות אבותם יטלו דוקא לאבות שבאותו מטה ורבינו תם דחק לתרץ בענין אחר ודוחק: מבאן ומכאן טוטל חלקו מכאן ומכאן. באדם ח׳ליירי שטטל ב׳ חלקים בשביל עצמו שהיה מיוצאי מצרים ומבאי הארץ כדמוכח בתוספתא שהביא בקונטרס עצמו דקתני ר״ש לומר אף בחלקה ליוצאי מצרים כיצד היה מיוצאי מצרים ולא מערבות מואב מבאי הארץ ולא מיוצאי מצרים טוטל חלק מכאן ומכאן וכו׳ וכן היה ר׳ שמעון אומר יהושע וכלב נטלו שלשה חלקים בארץ שהיו מיוצאי מצרים ומן העומדים בערבות מואב ונטלו חלקם של מרגלים ומימה דא״כ יהושע וכלב מחמת ביאת הארץ נמנו בערבות מואב דהא כתיב נלאה מחלק הארץ ואם כן בערבות (ג) נמנו יתרים מבני ס׳ דהא יהושע היה בן מאה ועשר ולא פרנס את ישראל אלא כ״ח שנה וכן כלב היה נמי בן שמונים כדכתיב (יהושע יד) בן ארבעים שנה אנכי בשלוח משה עבד ה׳ וגו׳ ולא גמרינן מערכין כדגמרינן לקמן (ד) דלא נגזרה על בן ס׳ מערכין אע״ג דכתיב במנין של ישראל מבן עשרים ומעלה לא גמרינן מעלה מערכין ומדנמנו בערבות מואב יתרים מבני ס׳ נמנו כמו כן במדבר סיני וא״כ היכי כתיב במנין של ערבות מואב ובאלה לא היה אים מפקודי משה וגו׳ ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון וכיון דנמנו יתרים מבני ס׳ הלא נשאר יותר בן משה ומכיר בן מנשה שנולדו בימי יעקב ולא מתו עד שנכנסו לארץ כדאמרינן לקמן דלא נגזרה גזרה על פחות מבן עשרים ויתרים מששים ונראה לרשב״ם דהכי קאמר קרא ובאלה לא היה איש מפקודי משה ואחרון שהיו ראוין שתגזר עליהם גזירה כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון דלא היו בני ס׳ במנין ראשון

בשלמא למ״ד ליוצאי מצרים היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו. כלומר לרב ביציאת מצרים תרבה אע״פ שהוא מועט בכניסתו לארץ ולמעט ביציאת מצרים תמעיט אע״פ שהוא עתה רב בכניסת הארץ דהכי דרשי בספרי כמו שהביא בקונטרס דחניא בהדיא לרב תרבה הרי שיצאו עמו ר׳ בנים ממצרים ובכניסתן לא נמצאו אלא חמשה קורא אני עליהן לרב תרבה פירוש שטוטלין חמשה שבאתו עשר חלקים הרי נתרבה נחלתן ומיהו סיפא לא דמיא להא דקתני שיצאו עמו חמשה בנים ממצרים ובכניסתן נמצאו עשרה קורא אני עליו למעט תמעיט דהשתא נחלת אותן חמשה לא נתמעטה במה שנמצאו עשר דמ״מ טוטלין ה׳ חלקים וחמשה מצרים נתחלקה הארץ ואילא למימר דמסקנא דמילתא דר׳ שמעון בן אלעזר אין לומר דלא נתחלקה הארץ ומתלונגים שבאו לארץ ולא היו יכולין ליטול בשביל אביהן יטלו בזכות אבי אביהן שהיה ראוי להן ליטול בשביל אביהן עצמו שהיה מיוצאי מצרים אותו חלק ניתן ליהושע וכלב מן המרגלים, ושל מתלונגים ניתן לכל השבטים: **ובזכות אבי אמותיהן.** אם לא היה לאמותיהן אחין ולקמן מוקי לה דמאן דאמר לבאי הארץ דלא נטלו בשביל עצמן אלא נטלו ע״י חזרה שהחזירו בני אבי אביהן ובני אבי אמותיהן נחלה שלקחו בניהן לזקניהן כדכתיב לשמות מטות אבותם וחזרו והורישו לבניהן ולבני המתלונגים שמהן דבני בנים הרי הן כבנים: **ממאי.** דהאי "אבותם" על יוצאי מצרים קאמר דילפינן מינה ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ דלמא לשבטים קאמר י״ב בני יעקב להם נתחלקה הארץ ולא ליוצאי מצרים קאמר: **וליוצאי מצרים קאמר להו.** דודאי להם נאמר פסוק זה: נראה בביאי דה״ג בשלמא למ״ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו אלא

כדי לקיים ב׳ מקראות והא כיצד היו מיוצאי מצרים שהוציא ממצרים י׳ בנים ותתו במדבר טטל אביהן חלקו ממצרים ונטל י׳ חלקים בשביל בניו שיצאו ממצרים אע״פ שפתו במדבר היה מבאי הארץ שנולדו לו י׳ בנים במדבר והבניסן לארץ אע״ג דלא יצאו ממצרים נטל חלקו וי׳ חלקים של בניו שהן באי הארץ היה מיכן ומיכן שהוציא י׳ בנים ממצרים והבניסן לארץ ישראל דבאי הארץ היה נטל חלקו מיכן ומיכן מיוצאי מצרים י״א חלקים מבאי הארץ י״א חלקים. ומרגלים שיצאו ממצרים ומתו במדבר יהושע וכלב נטלו חלקן של מרגלים כראפרינן לקמן היו מן האנשים ההם שהיו בחלקן והא דתניא כר׳ יאשיה הוא דאמר לעיל ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ והבנים של מתלוננים וכו׳ עדת קרח נטלו בזכות אביהן שיצאו ממצרים ובזכות אבי אמותם. ונתתי אותה לכם מורשה באותה פרשה כו׳ כתב בה ולא שמעו אל משה מקוצר רוח כתיב האי קרא: דייקו דכתיב בין רב לטעם דמשטע בין שהיה רב כשיצאו ממצרים שהיו לו י׳ בנים ומתו ה׳ אעפ״כ תנו לו י׳ חלקים לפי רובא שיצא ממצרים. למעט משיצא ממצרים היו לו ה׳ בנים ואחר כך נולדו לו ה׳ אחרים במדבר תנו לו כפי מיעוטו שיצא ממצרים.

מגנה (דף מ״ל ק״ח)

קונטרס

"בשלמא"

למ״ד ליוצאי מצרים

בדפוס מיוצאי מצרים

תורה אור

דמתוקמא גמי כר׳ שמעון בן אלעזר: **היכי מיוצאי מצרים (ולא מבאי הארץ)** כו׳. הכי פירושו אם היה מיוצאי מצרים ולא מבאי הארץ כגון ראובן שיצא ממצרים והוא בן כ׳ והוליד בנים במדבר ומת ראובן ובניו היו טפלים בכניסתן לארץ ואינן יכולין ליטול בשביל עצמן לפי שאינן בני עשרים רלוובן שהוליד בנים במצרים ומת בהם ראובן שהיה בן עשרים והוליד בנים במדבר ומת ראובן והבנים ובכנסו לארץ כל אחד חלקו עם בני הארץ א״כ כשיצא ראובן ממצרים לא היה בן עשרים והוליד בנים במדבר ומת ראובן והבנים ובכנסו לארץ, טוטלין חלקן בשביל שהן בני הארץ אם הם ה׳ טוטלין י״ חלקים: **היכי מלאן ומלאן.** כגון ראובן שהיה בן כ׳ כשיצא ממצרים והוליד בנים במדבר ומת והבנים היו בני כ׳ בכניסתן לארץ טוטלין חלקן בשביל עצמן שהן בני הארץ אם לא נמי חלק אחד בשביל אביהן שהיה מיוצאי מצרים ואם מלאים שיש מכלן ומכלן באדם אחד מיירי שהיה מיוצאי מצרים ומבני הארץ כגון שיצא ממצרים יתר מבן עשרים ובכנסו לארץ דאמרינן לקמן לא נגזרה גזירה ביתר מבן עשרים דהוה ליה הני גברא עצמו מיוצאי מצרים ומבני הארץ הלכך יטול שני חלקים אלא מילתא היא דמשום בני הארץ לא יטול דכי כתיב נלאה מחלק הארץ אבני יוצאי מצרים הוא דכתיב שלא היה בהן איש מפקודי משה ואהרן הכהן ולא איוצאי מצרים עצמן קאי אלא יש לומר דטוטל שני חלקים מדתני בתוספתא וכן היה ר׳ שמעון אומר יהושע וכלב נטלו ג׳ חלקים בנאלה שהיו מיוצאי מצרים ומן העומדים בערבות מואב ונטלו חלקם של מרגלים: **מרגלים.** אף על פי שהיה (ה) לבניהן שבאו לארץ ליטול חלק אביהן שהיו מיוצאי מצרים אפילו הכי לא נטלו, אלא יהושע וכלב נטלו חלקן דכתיב חיו מן האנשים ההם לקמן בשמעתין שחיו בחלקן שאמרה תורה נתחייב רשע יבא לדיק ויזכה בחלקו, דמקבת שמעון שלא היה למרגלים ומתלוננים ועדת קרח חלק בארץ מדקאמרי בנות צלפחד אביהן מת במדבר (במדבר כז) והוא לא היה בתוך העדה אלו מרגלים הנועדים על ה׳ אלו מתלוננים עדת קרח כמשמעו אמה יגרע שם אביהן מאחר דלא היה לא ממרגלים ולא ממתלוננים ועדת קרח מכלל דכל הנך לא נטלו בניהן חלק בארץ בזכות אבותיהן: **מתלוננים ועדת קרח.** לקמן מפרש מתלוננים שבעדת קרח דהיינו חמשים ומאתים איש ולא היה להם חלק בארץ, שלא נטלו בניהן את חלקן אע״פ שהיו מתלוננים מיוצאי מצרים אלא כמאן דליתהו דמו וזכו כל השבטים בחלקם כאילו נתחלקה ליוצאי מצרים בלא מתלוננים ונתרבה חלק כל אחד ואחד פורתא, ואלו תנא סבירא ליה ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ ולא היו יכולין ליטול בשביל אביהן אם היו מיוצאי מצרים אבל חלק אביהן שהיה ראוי להן ליטול בשביל אביהן עצמו שהיה מיוצאי מצרים אותו חלק ניתן ליהושע וכלב מן המרגלים, ושל מתלוננים ניתן לכל השבטים: **ובזכות אבי אמותיהן.** אם לא היה לאמותיהן אחין ולקמן מוקי לה דמאן דאמר לבאי הארץ דלא נטלו בשביל עצמן אלא נטלו ע״י חזרה שהחזירו בני אבי אביהן ובני אבי אמותיהן נחלה שלקחו בניהן לזקניהן כדכתיב לשמות מטות אבותם וחזרו והורישו לבניהן ולבני המתלוננים שמהן דבני בנים הרי הן כבנים: **ממאי.** דהאי "אבותם" על יוצאי מצרים קאמר דילפינן מינה ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ דלמא לשבטים קאמר י״ב בני יעקב להם נתחלקה הארץ ולא ליוצאי מצרים קאמר: **וליוצאי מצרים קאמר להו.** דודאי להם נאמר פסוק זה: נראה בביאי דה״ג בשלמא למ״ד ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ היינו דכתיב לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו אלא

בס״י ליתא

הגהות הב״ח

(ה) רש״ס ד״ה מרגלים אע״פ שהיה ראוי לבניהן וכו׳ שלבניהם הכם ואמרי׳ לקמן: (כ) תוס׳ ד״ה מכלן ומכו׳ וא״כ בערבות מואב נמנו: (ג) בא״ד כדגמרינן לקמן בסוף דף קכא דלא נגזרה גזירה על יתרים מבני ס׳

מעתה כיון דאינה אין ראוי לחלוק אותו אבותם נתנו

אמנם: ונתתי אותה לכם מורשה אל הארץ שאין נאמר אתכם אל הארץ אמר לאברהם ז״נתתי ולדרעך ונתתי אותה לכם מורשה אני ה׳